

явища. Також у романі знайдено використання гіперболи, іронії, евфемізмів, перифразу, синекдохи та мейозису.

Список використаних джерел:

1. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка / Гальперин И.Р. – М.: Высшая школа, 1981. – 334 с.
2. Єфімов Л.П. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посiбник / Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. – Вінниця: „Нова Книга», 2004. – 240 с.
3. Кизи К. Пролетая над гнездом кукушки: Книга для чтения на английском языке. – СПб.: КОРОНА принт, КАРО, 2008. – 432с.
4. George Lakoff and Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. – Chicago: The university of Chicago Press, 1980.

Гузій Т.М.

аспірант,

Київський національний лінгвістичний університет

КОНЦЕПТ *БОГ* В АНГЛОСАКСОНСЬКІЙ МІФОЛОГІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

У центрі антропологічної лінгвістики перебуває дослідження картини світу древніх людей. Вивчення концептів на основі пам'яток давньої писемності дозволяє реконструювати міфологічну картину світу.

Концепти на зразок *БОГ* / *БОЖЕСТВО* (М.В. Аникушина, С. Blumel, Ж. Nemickiene), *ДОЛЯ* (Н.А. Ніколаєва, О.В. Троць), *ІСТИНА* (Н.Д. Арутюнова, О.В. Волошина,) виявляються історично стійкими, є основоположними для світогляду кожної окремої лінгвостільноти та відображають її моральні та духовні цінності.

У нашій праці, досліджуючи концепт *БОГ* / *БОЖЕСТВО* в давньоанглійській мові, ми визначаємо його як концепт-міфологему [3, с. 52], у якому закладена інформація, що відображає культурний аспект первісного природо-центричного варіанта світоустрою.

Специфіка концепту *БОГ* / *БОЖЕСТВО* в давньоанглійській мові полягає в тому, що він є поєднанням язичницького та християнського світоглядів. Даний концепт є ключовим міфологічної та релігійної картин світу. У міфологічній картині він

розглядається в язичницьких традиціях, у релігійній – у християнській культурі.

Ціль нашої статті – проаналізувати лексико-семантичні особливості концепту Бог в міфологічній картині світу давніх англійців, його мовне представлення в давньоанглійському героїчному епосі.

Для того, щоб розкрити сутність концепту *БОГ / БОЖЕСТВО* спочатку треба звернутися до етимологічного значення даного слова. Назва бога в германських мовах *guda* не зовсім зрозуміла. Це слово співставляють або з *dīnd. hūta* – «покликаний», *hávate* «кличе» (отже, *ghuto* – «той, кого викликають чарівництвом») або з *dīnd. juhóti* «підливає масло у вогонь, жертвує» (отже, *guda* – «той, кому поклоняються, кого почитають») [4, с. 68]. У нашому дослідженні ми звертаємо увагу на походження цього слова від праїндоевропейського *ghut* – «той, що пробуджується, викликається», від кореня *gheu(e)*- «викликати, пробудити». Імовірно первісне значення означало найвищу силу, яку викликала, пробуджувалася людиною.

Як вказує етимологічний словник, *god* не співвідноситься з *good*. Спочатку даний іменник мав середній рід, але після прийняття християнства набуває чоловічого роду. Давньоанглійське слово *god* можливо ближче по смислу до латинського *numen* (божественний дух, верховне божество). Іменник *deity* (божество) з'явилося в кінці 14 ст., і походить від давньофранцузького *deité*, латинського *deitatem*, витіснене Августином із латинської *deus* «*god*» з *dīnd. deiwos*.

Пропонуємо звернутися до найдавніших пам'яток англосаксів «*Beowulf*» (VII-XI ст.), «*The Battle of Maldon*» (X-XI ст.), «*The Husband's Message*» (X ст.), «*The Seafarer*» (VI-VII ст.), «*The Wanderer*» (X ст.), «*Deor*» (X ст.) та «*Waldere*» (VIII ст.).

На період написання героїчних епічних творів у англосаксонському суспільстві вже було запроваджене християнство, і, дійсно, в тексті ми не зустрічаємо весь той пантеон богів, що характерний для язичництва. У поемах згадується єдиний Бог, але незважаючи на християнські мотиви, які присутні в героїчному епосі, язичницькі уявлення ще не були викорінені і можуть характеризувати міфологічне бачення Бога.

Зупинимося більш детально на концепті Бог та його вербалізації в давньоанглійській літературі.

БОГ як ВОЛОДАР:

двн.-англ. *ne his gifena þæs god, ne in geogube to þæs hwæt, ne in his dædum to þæs deor, ne him his dryhten to þæs hold, þæt he a his sæfore sorge næbbe, to hwon hine dryhten gedon wille (Seafarer 40)* – «настільки тороватого і відважного змолodu, у справі настільки доблесного, государем настільки обласканого, щоб він ніколи не думав про дальню морську дорогу, про шляхи, що уготовані всевластителем людині».

Давні англійці вбачають у Богові всемогутнього володаря, якому належить усе, що є на землі.

БОГ як НОСІЙ ПРИРОДНИХ ЯВИЩ (СВІТЛО, ГРОЗА):

двн.-англ. *beorht beacen godes; brimu swaþredon, þæt ic sænæssas geseon mihte (Beowulf 570-571)* – «став безпечний шлях морехідний над тими безоднями. Божий світоч зійшов зі сходу».

Усі природні явища, яким герой радів, або, навпаки, боявся посилалися Богом.

БОГ як ТКАЧ УДАЧІ:

двн.-англ. *Ac him dryhten forgeaf wigspeda gewiofu, wedera leodum, frofor ond fultum, þæt hie feond heora ðurh anes cræft ealle ofercomon (Beowulf 695)* – «Але Бог-заступник, ткач удачі, над раттю гаутською вождем поставив героя, чия сила гору одержала над вражою міццю».

Ці рядки вказують на те, що саме Бог є носієм удачі, яка була дуже важливою для англосаксонського суспільства, так як сприяла перемозі в битвах.

Бог як ДАРИТЕЛЬ:

двн.-англ. *hu mihtig god manna cynne þurh sidne sefan snyttru bryttað, eard ond eorlscipe (Beowulf 1725-1727)* – «всесильний Господь від щедрот своїх наділяє людей владою й мудрістю, прославляє їх».

Найціннішими дарами для давніх германців були влада, мудрість та золото.

БОГ як ВЛАДИКА ДОЛІ:

двн.-англ. *onwinded wælrapas, se geweald hafað sæla ond mæla; þæt is soð metod (Beowulf 1610)* – «зими на морі трощить Творець, Долі Владика, Повелитель Часу».

Зауважимо, що в християнському світогляді відсутнє поняття доля, це язичницький термін. Давні германці не надавали подіям логічного, раціонального бачення, натомість вони сліпо виконували присуд долі, пояснюючи та описуючи все, що відбувалося з ними, як її вирок [6, с. 69]. Із запровадженням християнства доля продовжила визначати дії людей, але вже за Божею волею.

БОГ як ПРАВИТЕЛЬ/ЦАР:

двн.-англ. *Gefancie þe, ðeoda waldend, ealra þæra wunna þe ic on worulde gebad (The Battle of Maldon 170)* – «Дякую тобі, государ народів, за радощі мені даровані не раз в цьому житті».

Стосунки між Богом та людьми у англосаксонській культурі схожі на стосунки між повелителем та підданими, що свідчить про низький душевний розвиток людей за часів язичництва та поклонінням перед царською владою.

БОГ як ТОЙ, ЩО МОЖЕ ПОКАРАТИ:

двн.-англ. *wonsæli wer weardode hwile, sibðan him scyppend forscrifen hæfde (Beowulf 105)* – «В якому осіли всі велетні з початку часів, з тих пір, як Творець рід їх наказав».

Це також язичницьке бачення Бога. У християнстві Бог, хоч і може наказати людей, але він їх любить однаково, незалежно від того, грішать вони чи ні, а кара посиляється як урок для виправлення душі.

Як було зазначено вище, при етимологічному аналізі слова Бог ми звернули увагу на те, що значення *good* з'явилося після введення християнства. Проаналізувавши контексти вживання даного концепту ми помітили, що концепт Бог в міфологічній картині не вербалізується тільки поняттями доброти, любові. У давніх англійців не спостерігаємо чіткого поділу між добром та злом, серед богів були не тільки ті, що приносили благодать, але і нещастя, хоч англосаксонці також їм поклонялися як вищим силам, які правлять світом.

На нашу думку, подані вище контексти з давньоанглійської літератури свідчать про те, стосунки між Богом та людьми в язичництві мають більш прагматичний характер, коли звертання до богів відбувається у ситуаціях, де герой хоче щось отримати, у порівнянні з християнством, де стосунки між Богом та людиною носять більш духовний характер: прийняти Бога – значить пустити його у своє життя, у свою душу та всі свої дії зв'язати з божими законами.

Бог в міфологічному англосаксонському світогляді розглядається як строгий повелитель, що керує людьми, може покарати та послати нещастя, але за умови прихильності дарує удачу, славу, владу, золото на інші блага, які були важливі для давнього англійця.

Список використаних джерел:

1. Аникушина М.В. Концепт «GOD» как базовое понятие современной христианской англоязычной проповеди / М.В. Аникушина // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, 2008. – № 70. – С. 36-40.
2. Колесник О.С. Міфологічний простір крізь призму мови та культури: Монографія / О.С. Колесник. – Чернігів: РВВ ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2011. – 312 с.
3. Левицький В.В. Основи германістики / В.В. Левицький. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 528 с.
4. Николаева Н. А. Смерть как судьба в древнеирландском языке: семантика и этимология / Н. А. Николаева // Вестник московского университета. Сер. 9. Филология. – 2000. – № 2. – С. 52-65.
5. Троць О.В. Вербалізація концепту ДОЛЯ у давньогерманських мовах : етнокультурний аспект: автореф. дис.. ...канд. філол. наук: 10.02.04 / Олена Володимирівна Троць; КНЛУ. – К., 2008. – 200 с.
6. Bluemel C. The Origin of the English Word for God [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bibleanswerstand.org
7. Nemickienė Ž. Concept in Modern Linguistics: the Component of the Concept «Good» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.kauko.lt/handle/1/817>
8. The Complete Corpus of Anglo-Saxon Poetry [electronic resource]. – режим доступу: <http://www.sacred-texts.com/neu/ascp>.

Любарець І.А.

аспірант,

Київський національний лінгвістичний університет

МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ ФРАНЦУЗЬКИХ СЮРРЕАЛІСТИЧНИХ П'ЄС: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ

Творчість французьких сюрреалістів першої половини ХХ століття базується на літературній спадщині їх попередників та органічно з нею пов'язана. Цей етап розвитку драматургії характеризується пошуком нових прийомів формування мовлення драматичних героїв. Дане дослідження розкриває взаємозв'язок особливостей текстового оформлення мовлення персонажів сюрреалістичних п'єс з їх сприйняттям та інтерпретацією. У зв'язку з цим розкриваються основні властивості комунікативної взаємодії дійових осіб французьких драматичних творів даного періоду.